

DUDÁŠ, Michal: *Bohuslav Ečer. Český lovec nacistů*.
Academia, Praha 2019, 236 stran

Životopisy patří k nejobtížnějším výstupům dějepisného bádání. Musí zachytit jak osobnost popisované osoby ve smyslu osobního kouzla, tak její vystupování v rámci různých sociálních rolí, v případě muže: žáka, studenta, manžela, otce, kamaráda a veřejně či odborně působícího jedince. Do toho vstupuje nutnost popisu velkých dějin, na jejichž podkladě se odehrával život dané osoby nebo jejichž spolutvůrcem byla. V případě, že stála v čele nějakého úřadu nebo instituce, přibývá ještě povinnost popsat strukturu a činnost daného orgánu, vnitřní boje i vztahy k dalším institucím správy nebo politické scény. Je tedy zřejmé, že každá biografie je pro pisatele těžkou výzvou, náročnou na čas i množství prozkoumaného materiálu z oblasti politických, správních i sociálních a dalších dějin.

Práce o Bohuslavu Ečerovi (31. července 1893 v Hranicích – 14. března 1954 v Brně) s přílehlavým podtitulem *Český lovec nacistů* měla ambici přispět k zaplňování mezery v dosavadní historiografii, kdy se staly velmi populárními dějiny jednotlivých mimořádných lidových soudů, ale mezinárodní aspekt stíhání válečných zločinců dosud poněkud chybí. Autor recenzované publikace v úvodu připomněl, že sice existuje několik školních závěrečných prací týkajících se Bohuslava Ečera, ty však opominuly archivní výzkum, neboť jedna zkoumala ohlas Norimberského procesu v tisku¹ a druhá, vzniklá na právnické fakultě, patrně vycházela z pramenů práva. Bohužel, její text se recenzentovi nepodařilo na internetu dohledat.² Nepopíratelným kladem zkoumané práce je skutečnost, že autor sebral odvahu a vyrazil do několika archivů, aby z nich vytěžil zajímavé údaje, a to v množství dostatečném pro jakoukoliv školní závěrečnou práci, z níž kniha vychází.³ V případě monografie je to však množství poněkud skrovné. V mnoha částech je výklad opřen téměř výhradně o Ečerovy vzpomínky,⁴ tudíž je poznámkový aparát nudně monotónní. Jinak samotné členění publikace je chronologické, podle toho, jak se vyvíjel Ečerův život, přičemž některým aktivitám spojeným se stíháním válečných zločinců jsou věnovány samostatné kapitoly (o stíhání Karla Hermanna Franka a o zastupování Československé republiky před norimberským tribunálem). Celkem má brožovaná kniha osm základních částí (úvod, závěr a šest číslovaných kapitol) doplněných o obvyklé náležitosti (např. seznam zkratk, seznam použitých pramenů a literatury, jmenný rejstřík a rejstřík institucí).

Velikou škodou je, že se autor nepokusil dohledat podstatně více materiálů k první Ečerově akci týkající se stíhání zločinců, kdy před první světovou válkou v novinách

1 PITORÁKOVÁ, Helena: *Ohlas norimberského procesu v dobovém československém tisku* (diplomová práce). Filozofická fakulta Masarykovy univerzity, Brno 2012 – viz <https://is.muni.cz/th/zyw9x/> (citováno k 6. 5. 2020).

2 ŠEBELOVÁ, Lucie: *Bohuslav Ečer a jeho role v Norimberském procesu* (diplomová práce). Právnická fakulta Univerzity Palackého, Olomouc 2012.

3 DUDÁŠ, Michal: *Generál prof. JUDr. Bohuslav Ečer* (rigorózní práce). Pedagogická fakulta Univerzity Karlovy, Praha 2017 – viz <https://is.cuni.cz/webapps/zzp/detail/191236/>, zde i posudky (citováno k 6. 5. 2020).

4 EČER, Bohuslav: *Jak jsem je stíhal*. Naše vojsko, Praha 1946; TÝŽ: *Norimberský soud*. Orbis, Praha 1946.

upozornil na organizovanou zločineckou skupinu armádních důstojníků věnujících se pedofilii. Případ vyvolal pozdvižení i dotaz ve vídeňském parlamentu. Bohužel, kromě odkazů na Ečerův článek a Ečerovu vzpomínku (pozn. č. 59 a 62 na s. 20, zbývající dvě poznámky jsou minimedailonky) se o zásadním úspěchu a prvním vkročení na pole stíhání zločinců nejhoršího kalibru nic dalšího nedozvídáme – materiály městské samosprávy, okresního hejtmanství, posádkového velitelství, velitelství ve městě kasernovaných útvarů a vojenského soudnictví přitom představují obrovskou příležitost pro zjištění dalších okolností tohoto otřesného případu a Ečerova podílu na jeho odhalení a potrestání deviantů.

Ečerovy aktivity v meziválečném Brně (s. 22–27) jsou pak opět popsány za pomoci vzpomínkové literatury, popř. archivními odkazy na Archiv bezpečnostních složek, ale nikoliv na Moravský zemský archiv nebo Archiv města Brna – těžko uvěřit, že by se v těchto institucích nepodařilo dohledat dokumenty např. k jeho vystoupení na různých politických schůzích, nejprve za KSČ a později za sociální demokracii, popř. o jeho činnosti na postu náměstka starosty. Vzhledem k tomu, že na takové schůze vždy dohlíželi státní úředníci a podávali o nich podrobné zprávy, jistě by bylo o čem psát a rozšířit tak až miniaturní kapitolu. Vždyť transformace z příslušníka revoluční strany v zastávce evoluční cesty se musela projevit i na veřejném vystupování nebo v útocích na Ečerovu osobnost.

Nedostatečné vytěžení archivních pramenů se dotýká i Ečerových aktivit v exilu za druhé světové války a po ní při stíhání válečných zločinců. Autor sice pravidelně odkazuje na archivní soubor Úřad československého delegáta v komisi pro stíhání válečných zločinců o rozsahu 15 běžných metrů, jež je spravován Národním archivem, ale v poznámkách zcela chybějí odkazy na konkrétní kartony a signatury! U větší části fondu je zpracován inventář,⁵ tudíž není s odkazováním žádný problém. Absolutně nepovšimnuty zůstaly např. fondy Ministerstvo vnitra – Londýn⁶ a Ministerstvo spravedlnosti – Londýn,⁷ jakož i Předsednictvo ministerské rady – Londýn,⁸ stejně jako zápisy ze schůzí československé exilové vlády, které již kompletně vyšly edičně zpracované. Mezinárodní spolupráce na stíhání válečných zločinců nevznikla z čista jasna, musela být řádně projednána v rámci exilového zřízení, které také bylo jistě informováno o aktivitách svého zástupce v mezinárodních orgánech, tedy Bohuslava Ečera, jež od své vlády musel přijímat instrukce.⁹ Z fondů Národního archivu pak překvapivě nebyl využit rozsáhlý fond KSČ – ÚV. K tématu by měly jistě co nabídnout i fondy Archivu Ministerstva zahraničních věcí.

5 KUBÁTOVÁ, L.: *Úřad československého delegáta v Komisi pro stíhání válečných zločinců 1942–1949* (inventář). SÚA, Praha 1961.

6 Např. *Národní archiv*, f. Ministerstvo vnitra – Londýn, sign. 2-34-9.

7 Tamtéž, f. Ministerstvo spravedlnosti – Londýn, k. 4–5, sign. IV.

8 Tamtéž, f. Předsednictvo ministerské rady – Londýn, k. 53, inv. č. 79.

9 Např. NĚMEČEK, Jan – ŠŤOVÍČEK, Ivan – NOVÁČKOVÁ, Helena – KUKLÍK, Jan (eds.): *Zápisy ze schůzí československé vlády v Londýně*. Díl IV. 1. (leden – červen 1944). Právnická fakulta Univerzity Karlovy – Historický ústav Akademie věd ČR – Masarykův ústav a Archiv Akademie věd ČR, Praha 2014, dok. č. 127, s. 309–312, 314, 329–331.

V souvislosti s činností československých orgánů stíhajících válečné zločince zůstala předložená práce dlužna podrobnější rozklad týkající se vnitřní struktury, úřadování a osazenstva Ečerem řízené organizace a jejích vztahů k dalším správním a bezpečnostním úřadům jak československým, tak spojeneckým.

Z dalších nedostatků lze zmínit již výše naznačenou neúplnost odkazů. Markantní je to u odkazů na Masarykův ústav a archiv (např. pozn. č. 421–424 na s. 127): MÚA, inv. č. 226, sign. P 50/2. Na první pohled je patrné, že chybí název nebo alespoň zkratka fondu. Tento nedostatek shledáváme i v případě celkového seznamu pramenů a literatury a úvodu. Evidentně to uteklo nejen autorovi, ale i recenzentovi (jen jedinému!) a samotnému nakladatelství v rámci redakčních prací a korektur. V případě fondu Úřad československého delegáta v komisi pro stíhání válečných zločinců lze ještě dodat, že autor k fondu připojuje číslo 615, což je číslo Národního archivního dědictví (NAD). Skutečností je, že čísla NAD a číslování fondů bývalého Studijního ústavu Ministerstva vnitra si badatelé pletou zcela běžně, leč zbytečně – stačí se optat obsluhy badatelny.

V případě popisu soudního procesu „Karel Křepelka a spol.“ (s. 190–196), jehož další oběti se měl stát i Bohuslav Ečer, který však zemřel dříve, než se akce rozjela, by se podstatně lépe hodil přímo odkaz na příslušné soudní spisy.

V textu se nacházejí četné citace celých dokumentů, které by našly vhodnější umístění v rámci edice dokumentů v závěru knihy, přičemž v samotném textu práce by se mohl objevit buď zkrácený popis obsahu, nebo i kratší citace klíčového místa. Takto se na některých místech z knihy stává nepodařený pokus o komentovanou edici (např. s. 164–168).

Zápory knihy jsou nedostatečný archivní výzkum a z toho vyplývající jednostranná závislost na Ečerových vlastních výstupech a vzpomínkách, jakož i malé zakotvení v širších souvislostech. Kladně lze hodnotit, že práce věnovaná této osobě vůbec vyšla, včetně snahy využít alespoň nějaký archivní materiál, ale záhadou zůstává, podle jakého klíče byl vybírán, neboť se jeho užití jeví poněkud náhodným. Jako školní závěrečná práce text nepochybně obstál, ale samotnému přetvoření v monografii mělo být obětováno podstatně více času a úsilí, jak co se týče archivního výzkumu, tak také eliminace některých zbytečných chyb (např. chybějící název fondu). Život Bohuslava Ečera v lidské, politické i profesní podobě tedy přes vynaložené úsilí na své důkladné zpracování dále čeká.

◆ David Hubený